

UGOVOR IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I AUSTRALIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Osnovne značajke

Ugovor s Australijom tipični je "prekomorski" ugovor kojim je od svih podsustava socijalnog osiguranja obuhvaćen samo mirovinski sustav država ugovornica. Primjenjuje se na sve osobe koje su na bilo koji način bile obuhvaćene hrvatskim sustavom mirovinskog osiguranja ili australskim sustavom socijalne sigurnosti, kao i na osobe koje svoja prava izvode od tih osoba, te pri tom državljanstvo ne utječe na primjenu Ugovora. Njegova primjena se očituje u dva osnovna smjera: u odnosu na stjecanje prava na davanja i u odnosu na isplatu davanja.

Stjecanje prava na davanja

U odnosu na stjecanje prava na davanja (australske socijalne mirovine ili hrvatske mirovine) Ugovor se primjenjuje supsidijarno, odnosno, samo u slučaju ako podnositelj zahtjeva nema dovoljno navršenog mirovinskog staža za samostalnu mirovinu iz hrvatskog mirovinskog sustava ili nema dovoljno navršenih razdoblja prebivanja u Australiji za samostalnu australsku socijalnu mirovinu, pa davanja iz jednog i/ili drugog sustava može ostvariti samo na temelju zbrajanja mirovinskog staža navršenog u Hrvatskoj s razdobljima prebivanja tijekom radnog vijeka navršenih u Australiji.

Ovaj Ugovor omogućuje stjecanje australskih socijalnih mirovina koje se stežu na temelju razdoblja prebivanja u Australiji, navršene dobi (ili nastanka teške invalidnosti) i cenzusa prihoda i imovine. Navedene mirovine se financiraju isključivo iz sredstava državnog proračuna Australije, a ostvaruju se uz cenzus imovine i prihoda, pa spadaju u kategoriju davanja iz socijalne sigurnosti - a ne osiguranja. Ugovorom je predviđeno stjecanje australske starosne mirovine (Age Pension) i invalidske mirovine za slučaj teške invalidnosti (Disability Support Pension for the Severely Disabled). Nije predviđeno stjecanje niti jedne vrste obiteljske mirovine (za udovicu, udovca ili djecu) jer Australija želi u potpunosti ograničiti izvoz obiteljskih mirovina.

Ipak, u odnosu na obiteljska davanja, osobe koje su napustile Australiju i naselile se u nekoj od država s kojima Australija primjenjuje ugovor o socijalnom osiguranju, mogu ostvariti doplatka za djecu prema posebnom zakonskom propisu Australije o pravu na doplatka za djecu osoba koje žive izvan Australije. U Ugovoru je mogućnost stjecanja takvog doplatka navedena u članku 2. stavak 3., jer će osobe koje su napustile Australiju i nastanile se u Hrvatskoj, ostvarivati australski doplatka za djecu primjenom spomenutog posebnog australskog zakonskog propisa, ako su ujedno korisnici australske starosne ili invalidske mirovine prema Ugovoru s Australijom, te ako ispunjavaju ostale uvjete za australski doplatka za djecu.

U odnosu na Hrvatsku, primjenom Ugovora je omogućeno stjecanje svih davanja iz hrvatskog obveznog mirovinskog sustava, ali nije omogućeno stjecanje hrvatskog doplatka za djecu osobama koje žive u Australiji.

Ovaj Ugovor se ne primjenjuje na davanja iz australskog obveznog osiguranja zaposlenika, odnosno na davanja iz sustava "zajamčene štednje za starost" ("Superannuation Guarantee"). Taj se sustav financira doprinosima i uređen je kao sustav individualne kapitalizacije, a organiziran je kod poslodavaca, udruga poslodavaca i udruga samostalnih djelatnika. U odnosu na taj sustav obveznog australskog mirovinskog osiguranja, kojim upravljaju porezna tijela Australije, Ugovorom je uređeno samo izbjegavanje plaćanja dvostrukih doprinosa za: izaslane radnike, članove i pomoćno osoblje diplomatskih misija i konzularnih ureda (prema Bečkim konvencijama, o diplomatskim odnosima od 18. travnja 1961. i o konzularnim odnosima od 24. travnja 1963.), te druge iznimke (uključujući i putujuće osoblje u međunarodnom prometu brodom ili zrakoplovom), ovisno o dogovoru nadležnih tijela ugovornih stranaka. Tijela nadležna za odlučivanje o izuzeću od plaćanja dvostrukih doprinosa su: u Hrvatskoj - Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba u Zagrebu, a u Australiji - Porezni ured Australije.

Uvjeti za stjecanje davanja iz sustava "zajamčene štednje za starost" su posebno propisani i nisu ni na koji način vezani uz uvjete za ostvarivanje prava na australske socijalne mirovine, a uplata doprinosa i isplata davanja vezana je uz australske propise o porezu. Osoba koje je živjela u Australiji i bila zaposlena ili je bila samostalni djelatnik u Australiji, ostvarit će posebno mirovinu iz osiguranja zaposlenika, odnosno iz sustava "zajamčene štednje za starost", ovisno o vrijednosti uplaćenih doprinosa i navršene starosne dobi, i to neovisno o Ugovoru s Australijom.

U ovom pregledu se nadalje nećemo osvrnuti na davanja koja je moguće ostvariti iz australskog sustava "zajamčene štednje za starost", kao ni australskog doplatka za djecu, jer su to davanja čije stjecanje nije obuhvaćeno Ugovorom i koja se stežu neposredno primjenom australskog domaćeg pravnog sustava.

Isplata davanja

U odnosu na isplatu davanja, ovaj Ugovor se primjenjuje na mirovine koje su ostvarene primjenom Ugovora, kao i na samostalne mirovine koje su bilo kada, prije ili poslije njegova stupanja na snagu, ostvarene iz hrvatskog sustava mirovinskog osiguranja ili australskog sustava socijalnih mirovina.

Isplata mirovina stečenih primjenom Ugovora je jednostavan slučaj - naprosto će se isplaćivati svota koja je priznata, ali će ta svota utjecati na visinu australske mirovine istog korisnika.

Također neće biti teškoća s isplatom hrvatskih samostalnih mirovina (priznatih bez primjene Ugovora) u Australiju, jer se one neće ponovno određivati već će se i nadalje isplaćivati u ranije određenim svotama, uključujući redovna povećanja. U odnosu na te mirovine razlika postoji jedino u obvezi obavještanja australskog nositelja od strane hrvatskog nositelja osiguranja o svotama tih mirovina i o povećanjima, jer njihov iznos neposredno utječe na visinu australske mirovine (cenzus prihoda - australska mirovina se smanjuje na račun bilo koje strane mirovine, bez obzira je li samostalna ili je određena primjenom Ugovora).

Što se tiče isplate australskih samostalnih mirovina, potrebno je uočiti razliku između slučajeva isplate u Australiju (bez primjene ugovora o socijalnom osiguranju) i u neku od prekomorskih država ako osoba iseli iz Australije, te razliku između država iseljenja - države s kojima Australija primjenjuje ugovor o socijalnom osiguranju i države s kojima Australija nema sklopljen takav ugovor.

Navedene razlike ćemo najbolje uočiti putem jednostavnih primjera:

1. Samostalna australska mirovina se isplaćuje u Australiju (naravno, primjene Ugovora u takvom slučaju uopće nema, ni u smislu priznanja prava kao ni u smislu isplate davanja). U ovom primjeru mirovina je priznata samo na temelju razdoblja prebivanja navršenih bilo kada u Australiji. Naime, za australsku mirovinu koja se isplaćuje u Australiji dovoljno je navršiti najmanje 10 godina prebivanja BILO KADA od rođenja na dalje, ako osoba ima prebivalište u Australiji i ako je prisutna u Australiji na dan podnošenja zahtjeva za mirovinu, te ako nastavi živjeti u Australiji sve vrijeme primanja mirovine.

2. Isplata samostalne australske mirovine izvan Australije. Korisnik iz točke 1. se odlučio odseliti u prekomorsku državu s kojom Australija nema ugovor o socijalnom osiguranju. Ako je bio korisnik starosne mirovine, može imati pravo na isplatu australske starosne mirovine doživotno, a invalidske mirovine za tešku invalidnost samo tijekom 26 tjedana (od 1. srpnja 2004. samo tijekom 13 tjedana). U slučaju da takva osoba odseli u Hrvatsku, prebivanje u Hrvatskoj uzimat će se na temelju Ugovora s Australijom u obzir kao prebivanje u Australiji, pa će se i invalidska mirovina za tešku invalidnost isplaćivati doživotno (neće se primijeniti ograničenje od 26, odnosno 13 tjedana). Ali ako takav korisnik naknadno napusti Hrvatsku i ode u treću državu s kojom Australija nema ugovor o socijalnom osiguranju, te ostane u toj državi duže od 26, odnosno 13 tjedana, izgubit će pravo na isplatu australske invalidske mirovine za tešku invalidnost (ako je bio korisnik australske starosne mirovine, zadržava pravo na doživotnu isplatu).

Međutim, iseljenje iz Australije utječe na svotu australske samostalne mirovine priznate bez primjene ugovora o socijalnom osiguranju! Mirovina koja se isplaćuje izvan Australije ne može biti određena na temelju razdoblja prebivanja izvršenih bilo kada, već samo na temelju "razdoblja prebivanja izvršenih tijekom radnog vijeka". Kao radni vijek računa se vrijeme od izvršene 16. godine života do izvršene 65. godine života. Slijedeći primjeri pokazuju da je u slučaju iseljenja iz Australije moguće zadržati pravo na australsku mirovinu ali u značajno smanjenoj svoti.

Prvi primjer: osoba iz točke 1. ima izvršenih ukupno 10 godina prebivanja u Australiji, od toga 8 godina do 16. godine života (prije početka "radnog vijeka"), a 2 godine neposredno prije izvršenih 65 godina života (unutar "radnog vijeka"). Smatrat će se da je na temelju posljednje dvije godine osoba obnovila svojstvo "stanovnika Australije" (re-establishment of the residence status) i isplaćivat će joj se australska samostalna starosna mirovina u Australiji, određena na temelju 10 godina prebivanja. Ali ako se ta osoba odluči odseliti u neku prekomorsku državu, za određivanje svote mirovine uzet će se u obzir isključivo razdoblje prebivanja unutar radnog vijeka, u ovom primjeru 2 godine, te će svota australske mirovine koja se isplaćuje izvan Australije biti značajno smanjena. U ovoj situaciji ugovor o socijalnom osiguranju ne utječe na visinu australske mirovine. Takav ugovor, kao što je i ovaj naš Ugovor s Australijom, može osobi omogućiti samo ostvarivanje razmjernog dijela hrvatske mirovine na temelju vremena osiguranja izvršenog u Hrvatskoj, ali to je moguće i ako bi osoba iz našeg primjera ostala živjeti u Australiji.

Drugi primjer: osoba je izvršila u Australiji bilo kada 25 godina prebivanja i prima u Australiji punu samostalnu australsku starosnu mirovinu (naravno, ako ispunjava i ostale uvjete - dob, cenzus prihoda). Od toga je 5 godina izvršila prije 16. godine života, izvan razdoblja radnog vijeka. Ako iseli iz Australije, zadržat će pravo na samostalnu australsku mirovinu na temelju 20 godina prebivanja za vrijeme radnog vijeka, također neće joj biti potrebna supsidijarna primjena ugovora o socijalnom osiguranju, ali će joj se svota smanjiti za 5/25-ina na račun 5 godina koje se ne računavaju za mirovinu koja će se isplaćivati izvan Australije, odnosno isplaćivat će joj se svota od 20/25-ina australske samostalne mirovine.

3. Australska mirovina primjenom Ugovora se određuje i isplaćuje samo na temelju izvršenih razdoblja tijekom radnog vijeka. Za takvu mirovinu se prebivanje prije 16. godine i poslije 65. godine života uopće ne uzima u obzir, ali ako osoba nema najmanje 10 godina prebivanja za vrijeme radnog vijeka izvršenih u Australiji, primjenom Ugovora se zbraja i hrvatski mirovinski staž, tako da je onda moguće ostvariti pravo na razmjerni dio mirovine iz australskog sustava socijalnih mirovina i uz razmjernu ili samostalnu mirovinu iz hrvatskog mirovinskog sustava, na temelju mirovinskog staža izvršenog u Hrvatskoj. Za isplatu takve australske razmjernje mirovine vrijedi načelo izjednačenja teritorija, pa se korisnikovo prebivanje u Hrvatskoj za slučaj primanja australske mirovine izjednačava s prebivanjem u Australiji; jednako tako, izbjivanje iz Hrvatske i boravak osobe u nekoj trećoj državi izjednačava se s izbjivanjem iz Australije i može utjecati na isplatu australske mirovine, pogotovo ako se radi o invalidskoj mirovini za tešku invalidnost (već smo spomenuli ograničenje od 26, odnosno 13 tjedana).

Zahtjev za mirovinu

Zahtjev za mirovinu podnesen u jednoj državi smatrat će se kao da je istoga dana podnesen i u drugoj državi. U Hrvatskoj je tijelo za vezu Središnja služba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a u Australiji je to Centrelink u Hobartu (Tasmanija). Te će službe jedna drugoj prosljeđivati zahtjeve za davanja primjenom Ugovora, koje će im dostaviti u kompletiranom obliku - u Hrvatskoj, Područne službe Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a - u Australiji, područni uredi Centrelinka.

Hrvatski nositelj osiguranja bit će dužan jednom godišnje dostavljati australskom tijelu za vezu podatke o korisnicima i svotama hrvatskih mirovina ostvarenih primjenom i bez primjene Ugovora s Australijom. Svote hrvatskih mirovina utjecat će na visinu australskih mirovina.

Podnošenje zahtjeva u Hrvatskoj za mirovinu prema Ugovoru s Australijom

U Hrvatskoj se zahtjev za australsku mirovinu podnosi hrvatskom nositelju mirovinskog osiguranja prema mjestu prebivališta - Područnoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Na temelju podnesenog zahtjeva Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je podnositelju zahtjeva dužan dostaviti ili uručiti odgovarajuće međudržavne tiskanice za vezu s uputama australskog nositelja za popunjavanje tih tiskanica, ovisno o vrsti australske mirovine za koju je osoba podnijela zahtjev, da ih sama popuni. Podnositelj zahtjeva vraća hrvatskom nositelju osiguranja popunjenu tiskanicu zahtjeva za australsku mirovinu, s dokazima o mirovinskom stažu izvršenom u Hrvatskoj i vremenu prebivanja izvršenom u Australiji, te ostale potrebne dokaze. Za invalidsku mirovinu potrebno je priložiti medicinsku dokumentaciju. Budući da sve australske mirovine (prema Ugovoru - starosna i invalidska za tešku invalidnost) ovise o tome živi li korisnik kao samac ili u bračnoj, odnosno vanbračnoj zajednici s partnerom (suprotnog spola), te o njegovim drugim prihodima i/ili imovini, stranke će morati pribaviti uz zahtjev još i sljedeće potvrde:

- za dokaz o bračnoj zajednici - podnositelj zahtjeva treba pribaviti izvod iz matične knjige vjenčanih, a za dokaz o vanbračnoj zajednici - izjavu o vanbračnoj zajednici potpisanu od strane oba partnera i ovjerenu kod javnog bilježnika, te za svakog od partnera uvjerenje o prebivalištu iz kojeg proizlazi zajednički život na istoj adresi;
  - za dokaz o tome s kime podnositelj živi - podnositelj zahtjeva treba izjavu o članovima obitelji dati na zapisnik u uredu socijalne skrbi nadležnom prema mjestu prebivališta i u slučaju ako se radi o samcu,
  - za dokaz o prihodima i/ili imovini - podnositelj zahtjeva treba pribaviti uvjerenje mjesno nadležne porezne uprave.
- Ugovorom je uređeno da ugovorna stranka, koja je ujedno država prebivališta podnositelja zahtjeva, snosi troškove liječničkih pregleda i dodatnih liječničkih pregleda, koji se u svrhu ostvarivanja invalidske mirovine obavljaju na njezinom teritoriju.

Podnošenje zahtjeva u Australiji za mirovinu prema Ugovoru s Australijom

U Australiji se zahtjev za hrvatsku mirovinu podnosi nadležnoj službi Centrelinka prema mjestu prebivališta, te će podnositelji zahtjeva primiti od australskog nositelja na popunjavanje tiskanice zahtjeva za odgovarajuću hrvatsku mirovinu (starosnu, invalidsku ili obiteljsku). Centrelink raspolaze podacima o razdobljima prebivanja osoba u Australiji.

Uvjeti za ostvarivanje prava na mirovine prema Ugovoru

Za ostvarivanje prava na australsku mirovinu primjenom Ugovora potrebno je da je osoba tijekom razdoblja radnog vijeka (između 16. i 65. godine života) izvršila najmanje 12 mjeseci prebivanja u Australiji, od čega 6 mjeseci neprekidno. Boravak i prebivalište osobe u Hrvatskoj na dan podnošenja zahtjeva uzet će se u obzir na temelju načela izjednačavanja teritorija, kao da se radi o boravku i prebivalištu u Australiji na taj dan. Najmanje zbrojeno razdoblje (australska razdoblja prebivanja i mirovinski staž izvršen u Hrvatskoj zajedno), potrebno za ostvarivanje prava na australski dio mirovine, je 10 godina za starosnu mirovinu i za invalidsku mirovinu za tešku invalidnost.

Za ostvarivanje prava na hrvatski dio mirovine prema Ugovoru, potrebno je da osoba ima izvršenih najmanje 1 godinu mirovinskog staža u Hrvatskoj. Ako je tom uvjetu udovoljeno te se primjenjuje pravilo zbrajanja relevantnih razdoblja prema Ugovoru, za ostvarivanje prava na hrvatsku mirovinu primjenom Ugovora, potrebno je da osoba izvrši najkraće zbrojeno razdoblje (mirovinski staž izvršen u Hrvatskoj i australska razdoblja prebivanja zajedno) ovisno o vrsti mirovine za koju je podnijela zahtjev. U sljedećem dijelu nalazi se kratki pregled uvjeta za ostvarivanje prava na hrvatske mirovine koji će biti ujedno i sastavni dio međudržavnih tiskanica za vezu za primjenu Ugovora s Australijom. Za ostvarivanje prava na mirovinu primjenom Ugovora s Australijom uvjet staža za hrvatsku mirovinu naveden kod svake vrste mirovine moguće je ispuniti na temelju odredbe Ugovora o zbrajanju razdoblja prebivanja tijekom radnog vijeka u Australiji i hrvatskog mirovinskog staža. Pripadajuća svota hrvatske mirovine određuje se samo prema hrvatskom mirovinskom stažu, a pripadajuća svota australske mirovine određuje se samo prema australskim razdobljima prebivanja tijekom radnog vijeka. Na australsku svotu mirovine putem cenzusa prihoda utječe visina svote hrvatske mirovine.

Hrvatske mirovine - kratki pregled uvjeta

Starosna mirovina: od 2008. godine nadalje stječe se sa 65 godina života (muškarci) ili 60 godina života (žene), i 15 godina

mirovinskog staža. Prijelazno razdoblje od 1999. do 2007. (vidi tabele) tijekom kojeg se povećava uvjet starosne dobi za po šest mjeseci godišnje uz usporedno snižavanje uvjeta minimalnog mirovinskog staža za po šest mjeseci godišnje, a u odnosu na uvjete propisane zakonodavstvom koje se primjenjivalo do 31. prosinca 1998. [Stari propisi: 60 godina života (muškarci) ili 55 godina života (žene), i 20 godina mirovinskog staža; 65 godina života (muškarci) ili 60 godina života (žene) i 15 godina staža osiguranja; 40 godina mirovinskog staža (muškarci) ili 35 godina mirovinskog staža (žene) bez obzira na navršene godine života]. Svota mirovine ovisi o plaćama ostvarenima u Hrvatskoj (zaposlenici) ili o osnovicama za plaćanje doprinosa (samostalni djelatnici), te o trajanju navršenog mirovinskog staža u Hrvatskoj.

PRIJELAZNE ODREDBE - STAROSNA MIROVINA
čl. 178. ZOMO

		MUŠKARAC		ŽENA		
GOD. ŽIVOTA		STAŽA				
GOD.	g.	mj.	g.	mj.	g.	mj.
1999.	60	6	55	6	19	6
2000.	61	0	56	0	19	0
2001.	61	6	56	6	18	6
2002.	62	0	57	0	18	0
2003.	62	6	57	6	17	6
2004.	63	0	58	0	17	0
2005.	63	6	58	6	16	6
2006.	64	0	59	0	16	0
2007.	64	6	59	6	15	6

PRIJELAZNE ODREDBE - STAROSNA MIROVINA
čl. 179. ZOMO

		MUŠKARAC	ŽENA
GOD. STAŽA	40	35	

GOD. ŽIVOTA				
GOD.	god.	mj.	god.	mj.
1999.	55	6	50	6
2000.	56	0	51	0
2001.	56	6	51	6
2002.	57	0	52	0
2003.	57	6	52	6
2004.	58	0	53	0
2005.	58	6	53	6
2006.	59	0	54	0
2007.	59	6	54	6

Prijevremena starosna mirovina: od 2008. godine nadalje stječe se sa 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža (muškarci) ili 55 godina života i 30 godina mirovinskog staža (žene). Prijelazno razdoblje od 1999. do 2007. (vidi tabele) tijekom kojeg se povećava samo uvjet starosne dobi za po šest mjeseci godišnje, a u odnosu na uvjete propisane zakonodavstvom koje se primjenjivalo do 31. prosinca 1998. [Stari propisi: 55 godina života i 35 godina mirovinskog staža (muškarci) ili 50 godina života i 30 godina mirovinskog staža (žene)]. Svota mirovine ovisi o plaćama ostvarenima u Hrvatskoj (zaposlenici) ili o osnovicama za plaćanje doprinosa (samostalni djelatnici), o duljini navršenog mirovinskog staža u Hrvatskoj, te o broju mjeseci prijevremenog odlaska u mirovinu (umanjenje iznosi 0,34% po mjesecu, a najviše 20,5 % za 5 godina prijevremenog odlaska u mirovinu).

PRIJELAZNE ODREDBE - PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA
čl.182.ZOMO

		MUŠKARAC	ŽENA
GOD. STAŽA	35	30	

GOD ŽIVOTA				
GOD.	god.	mj.	god.	mj.
1999.	55	6	50	6
2000.	56	0	51	0
2001.	56	6	51	6
2002.	57	0	52	0
2003.	57	6	52	6
2004.	58	0	53	0
2005.	58	6	53	6

2006.	59	0	54	0
2007.	59	6	54	6

Starosna i prijevremena starosna mirovina se ne isplaćuju ako je korisnik zaposlen ili obavlja samostalnu djelatnost u Hrvatskoj ili u Australiji.

Za redovnu isplatu mirovine u inozemstvo potrebno je dostavljati početkom svake godine potvrdu o životu.

Invalidska mirovina. Ostvaruje se na temelju profesionalne ili opće nesposobnosti za rad koja je nastala prije navršene 65 (muškarci) ili 60 (žene) godine života, ako je najmanje 1/3 radnog vijeka pokrivena mirovinskim stažem (povoljniji uvjeti za osiguranike mlađe od 30 ili 35 godina). Radni vijek je razdoblje izraženo u punim godinama od navršene 20. godine života (od 23. godine za osobe koje su stekle višu stručnu spremu, a od 26. godine za osobe s visokom stručnom spremom) pa do dana nastanka invalidnosti.

U slučaju da je invalidnost nastala kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu se stječe bez obzira na trajanje navršenog mirovinskog staža.

Svota mirovine ovisi: o plaćama ostvarenima u Hrvatskoj (zaposlenici), ili o osnovicama osiguranja (samostalni djelatnici), o uzroku invalidnosti (ozljeda na radu ili izvan rada, bolest ili profesionalna bolest), o stupnju invalidnosti (profesionalna ili opća nesposobnost za rad), te o navršenom mirovinskom stažu.

Invalidska mirovina za profesionalnu nesposobnost za rad umanjena je za 20% u odnosu na invalidsku mirovinu za opću nesposobnost za rad. Korisnik invalidske mirovine za profesionalnu nesposobnost za rad prima 1/3 mirovine ako je zaposlen ili ako obavlja samostalnu djelatnost. Invalidska mirovina za opću nesposobnost ne može se koristiti za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti u Hrvatskoj ili u Australiji.

Za redovnu isplatu mirovine u inozemstvo potrebno je jednom godišnje, početkom kalendarske godine, dostaviti potvrdu o životu.

Invalidnost je trajno smanjenje ili gubitak sposobnosti za rad koji može biti uzrokovan - ozljedom izvan rada ili bolešću, ili - ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću. Nema posebnog sustava za nesreće na poslu, ali se invalidska davanja na temelju ozljede na radu ili profesionalne bolesti stječu pod povoljnijim uvjetima i u većoj svoti iz općeg sustava. Za stjecanje davanja na temelju ozljede na radu ili profesionalne bolesti nije potreban uvjet mirovinskog staža, pa za ostvarivanje tog prava nije potrebno primijeniti ugovor o socijalnom osiguranju (nema zbrajanja razdoblja).

Profesionalna nesposobnost za rad je trajno smanjena radna sposobnost za više od polovice u odnosu na tjelesno i psihički zdravog osiguranika iste ili slične naobrazbe i sposobnosti, uzrokovana promjenama u zdravstvenom stanju koje se ne mogu izliječiti, a koje su posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, ili ozljede izvan rada ili bolesti. Prava na temelju profesionalne nesposobnosti su prava na temelju preostale radne sposobnosti: profesionalna rehabilitacija ili invalidska mirovina za profesionalnu nesposobnost. Pravo na profesionalnu rehabilitaciju je moguće ostvariti i primjenom dvostranog ugovora o socijalnom osiguranju (zbrajanje razdoblja), ali ga je moguće koristiti samo u Hrvatskoj (naturalno davanje).

Opća nesposobnost za rad je trajni gubitak sposobnosti za rad nastao uslijed promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu izliječiti, a koje su posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, ili ozljede izvan rada ili bolesti. Pravo na temelju opće nesposobnosti: invalidska mirovina za opću nesposobnost.

Ocjenu invalidnosti obavljaju ovlaštene vještaci. Kontrolni pregled se obavlja najkasnije svake 4 godine.

Obiteljska mirovina: Ostvaruje se iza smrti korisnika mirovine ili prava na profesionalnu rehabilitaciju, ili nakon smrti osiguranika koji je navršio 5 godina staža osiguranja ili 10 godina mirovinskog staža, ili koji je ispunio uvjet mirovinskog staža u trajanju potrebnom za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu. Ako je smrt posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti pravo se stječe neovisno o trajanju navršenog staža osiguranja.

Članovi obitelji koji ostvaruju pravo: supružnik (udovica ili udovac) u dobi od 50 godina života, ili ako obavlja roditeljske dužnosti, ili ako je nesposoban za rad; udovica koja je do nastupa osiguranog slučaja navršila 45 godina života - stječe pravo kada navršila 50 godina života. Razvedeni supružnik pod jednakom uvjetima, ako ima pravo na uzdržavanje. Djeca do 15. godine života, ili do 18. godine ako su nezaposlena, ili do 26. godine ako se nalaze na redovitom školovanju; invalidna djeca doživotno. Djeca: bračna, vanbračna i usvojena; ali pastorki, unuci i druga djeca ako ih je umrli osiguranik uzdržavao. Također roditelji osiguranika, ako ih je uzdržavao.

Osnovica za određivanje obiteljske mirovine je stvarna (iza korisnika) ili pretpostavljena (iza osiguranika) svota invalidske ili starosne mirovine, ovisno o slučaju. Za djecu bez oba roditelja osnovica je zbroj mirovina (stvarnih ili pretpostavljenih) oba roditelja. Svota obiteljske mirovine ovisi o broju članova obitelji koji ostvaruju pravo (svota od 70% za jednog člana povećava se za po 10% za svakog dodatnog člana, sve do 100% za četiri ili više članova obitelji).

Obiteljska mirovina se ne isplaćuje za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti u Hrvatskoj ili u Australiji (udovici/udovcu, ili djetetu starijem od 15 godina). Djeci starijoj od 15 godina mirovina se isplaćuje samo za vrijeme pohađanja redovitog obrazovanja, a najdulje do 26 godina.

Za redovnu isplatu mirovine u inozemstvo potrebno je dostavljati početkom svake godine potvrdu o životu, a za djecu stariju od 15 godina uvjerenje o redovnom školovanju početkom svake školske godine.

Hrvatske mirovine će se isplaćivati u Australiju putem bankovnog računa otvorenog u Australiji, a na jednak način će se isplaćivati australske mirovine korisnicima u Hrvatskoj. Povratnici iz Australije koji u Hrvatskoj ostvare pravo na mirovinu iz hrvatskog mirovinskog sustava, bez obzira je li to mirovina bez primjene Ugovora ili uz njegovu primjenu, biti će u Hrvatskoj zdravstveno osigurani bez plaćanja posebnog doprinosa za zdravstveno osiguranje, samo na temelju svojstva korisnika hrvatske mirovine.

WHERE CAN I FIND MORE INFORMATION?

Further information and the text of the Agreement can be found on the Department of Family and Community Services website on English and Croatian at:

[AUSTRALIAN GOVERNMENT-Social security agreement](#)

Or you can write to:
Assistant Secretary
International Branch
PO Box 7788
Canberra Mail Centre ACT 2610